

■ GİRİŞ

Bir 8 Mart'ı daha geride bırakıyoruz. Bu tarihi günde, ülkemizde kadınların yaşadığı sorunların yanında, bu sayımızın kapak yazısında, işçi avukat olmalarının yanında, bir de kadın oldukları için uğradıkları sömürüye, ayrımcılığa yer verme ihtiyacı duyduk.

Av. Süheyla OĞUZ, “hukuk piyasasında” iş görüşmelerinde sadece kadınlara yönetilen “evli misin? Yakın zamanda evlenmeyi düşünüyor musun? Çocuğun var mı? Çocuk yapmayı düşünüyor musun” gibi ayrıştırıcı sorulara maruz kalan kadın işçi avukatları yazdı. Bu yazısında son derece kanayan yara olan işçi avukatlığın kadınlar için çok daha derin olduğunu belirtiyor.

Av. Refik ATALAY yazısında, OHAL dönemi ile birlikte savunmaya artan saldırılara değinerek, avukatların nasıl daha çok sömürüldüğünü, nasıl işçileştirildiğini, “sakıncalı” görülenlerin avukatlık yapmasının nasıl önüne geçildiğini yasal boyutları ile değerlendiriyor.

Av. Elifcan DEMİRTAŞ yazısında, avukatlık emeğinin sömürsünün aslında staj dönemi ile birlikte başladığının altını çizerek, avukat stajyerlerinin açlıkla yüz yüze geldiği staj döneminde nasıl meslektaşları ve mahkemeler tarafından sömürüldüğünü belirtiyor, bu sömürüye karşı öfkesini dile getiriyor.

Av. Hülya YILDIRIM ise yazısında avukatlıkla birlikte, diğer mesleklerin de nasıl proleterleştiğini, bu proleterleşmenin avukatlık mesleğinin değişimi ile arasındaki bağları inceliyor.

Bahsedilen tüm bu sorunların çok daha fazlasının yaşandığı aşikâr. Bunları çözümü için ne yapmamız gerekiyor? Öncelikle işçi avukatların birer “işçi” olduklarını ve mesleğimizin çok sancılı bir dönüşüm gerçekleştirerek işçileştiğini kabul etmesi gerekiyor. Bu sebeple tüm işçi avukatları ve bu alanda çalışmak isteyen meslektaşlarımızı, Ankara Barosu İşçi Avukatlar Kuruluna davet ediyoruz.

Dayanışma ile.

Yayın Sahibi: Av. Erinç Sağkan / Ankara Barosu Başkanı
Sor. Yazı İşleri Müdürü: Av. Güzin Tanyeri / Ankara Barosu Yön. Kur. Üyesi

■ KANAYAN YARA İŞÇİ AVUKATLIK, KADINLAR İÇİN DAHA DERİN

Av. Süheyla OĞUZ

Avukatlık doğası gereği bir serbest meslektir. Ancak sayıları 80 küsurlara gelen hukuk fakültelerinin her yıl verdiği binlerce mezunla birlikte avukatlık da doğası dışında bir konuma getirildi. Avukat sayısındaki aşırı artış nedeniyle yeni mezun avukatların hemen hepsi “işçi avukat” olarak çalışmak zorunda bırakılmaktadır. Bunun yanında sert piyasa koşullarında serbest çalışan avukatlar da işçileşme ile karşı karşıyadır. Türkiye işgücü piyasasında yaşanan kuralsızlıklar işçi avukatlıkta da yaşanmaktadır.

Sert piyasa koşulları işçi avukatların düşük ücretlere, SGK primlerinin aldıklarından daha düşük ücretler üzerinden yatmasına, gece, gündüz, haftasonu, bayram, tatil gözetmeden çalışılmasına rağmen fazla mesai ücretinden, yıllık izin ücretlerinden hiç bahsedilmemesine evet demesini gerektiriyor. Kısacası işçi avukatlar ağır koşullarda, düşük ücretlerle çalışıyor, meslek tatmin düzeyleri de ücretlerinden de düşük seviyede kalıyor.

Evet işçi avukatlık kanayan bir yara. Ama kadınlar için bu yara daha derin. İşçi avukatlar üzerine konuşulurken özellikle kadınların yaşadıkları sorunlar üzerinde neredeyse hiç konuşulmuyor. Nasıl işçi avukatlık sıfatı küçültücü, avukatın statüsünü düşüren bir nitelendirme olarak görülüyorsa kadın avukatın da ayrımcılığa uğraması aynı şekilde küçültücü, statüsünü düşüren bir nitelendirme olarak görülüyor. Koskaca avukat hanım nasıl ayrımcılığa uğrayacak?! Ayrımcılık alt sınıflarda kadınların uğradığı bir şey değil mi? Ne yani koskaca meslektaşları mı kadın olduğu için haklarını gasp edecek daha düşük ücretler

ödeyecekler. Yok artık. Ama var. İş görüşmesinde erkek avukatlara asla sorulmayan “evli misin? Yakın zamanda evlenmeyi düşünüyor musun? Çocuğun var mı? Çocuk yapmayı düşünüyor musun” sorularıyla muhatap olmayan kadın işçi avukat neredeyse yoktur. Kadın avukatların eğitim ve iş tecrübelerini içeren özgeçmişlerinden ziyade gelecekteki durumları işverenlerin daha çok ilgisini çekmektedir.

Baroların ilan sayfalarında yer alan ilanlar da işçi avukatlığın neden kadınlar için daha derin bir yara olduğunu gözler önüne seriyor. Hepsini yazmayacağım tabi ki. Ama benim için çok çarpıcı olan bir ilanı özellikle belirtmek istiyorum. İlan şu şekilde “**kendine güvenen, bayan avukat ya da erkek avukat aranıyor**”. İlan çok uzun süre avukatların olduğu Facebook sayfalarında, Twitter’da gündem oldu. İlanda ne ararsan var. Avukatlık, işçi avukatlık, cinsiyetçilik, ayrımcılık, hicap duymama hepsi bu ilanda mevcut. Patron avukat çalıştıracak işçi avukat alırken kadın - erkek arasında bu denli bir ayrımcılık yapmaktan hicap duymuyor. Baronun ilan sayfasına böyle bir ilan vermekten bir an olsun tereddüt etmiyor. Baro, böyle bir ilanı veren patron avukata disiplin cezası vermiyor. Hatta patron avukat, disiplin soruşturması dahi geçirmiyor. Daha da korkutucu olanı patron avukat bunun cinsiyetçi olduğunu dahi düşünmüyor. Çünkü kendince kötü bir şey söylememiş, serbest piyasa koşullarında yanında çalışacak kişilerde istediği meziyetleri yazmış sadece. Fakat patron avukat ilanda erkek işçi avukat için hiçbir meziyet belirtmezken kadın işçi avukatın kendine

güvenmesini şart koşmuş. Ama bunun nesi tuhaf ki. Erkek olmanın kendisi zaten meziyet. Erkeklerin avukat olması iş bulması için yeterli. Ne medeni hali ne çocuk yapma düşüncesi ne kendine güvenip güvenmemesi, ne de başka bir özellik aranmıyor.

İlknur Üstün'ün Ankara Barosu'nun 8 Mart Panelinde dediği gibi “bir kadının başarılı

olması için kendi mesleğindeki başarısı yeterli değildir. Başarılı olması için aynı zamanda ata da binebilmesi gerekir, piyano da çalabilmesi gerekir, bale de yapabilmesi gerekir. Başka türlü başarılı sayılmaz.” İlknur Üstün'ün söylediğine ek olarak da ben de diyorum ki bir de cinsiyetçiliğe karşı sağlam sınırlara sahip olması gerekir.

■ BİR KİMLİK KARTINDAN FAZLASIDIR AVUKATLIK!

Av. Mehmet Refik ATALAY

Avukatlara, avukatlık mesleğine ve mesleğin muhalif ruhuna yönelik sistematik saldırılar çok yönlü bir şekilde artarak sürüyor: keyfi bir şekilde gözaltına alınıyoruz, tutuklanıyoruz, darp ediliyoruz, kamuoyunda hedef gösteriliyoruz, savunma hakkımız kısıtlanıyor, takip ettiğimiz dosyalardan yasaklanıyoruz, duruşma salonlarından atılıyoruz, mesleksel uğraşlarımızı yürüttüğümüz yerlerde fiziksel ve sözlü saldırılara uğruyoruz, bürolarımız basılarak kurşunlanıyoruz, işçileştiriliyoruz, sömürülüyoruz, güvencesizleştiriliyoruz...

Olağanüstü hâl süreci ile birlikte yaşamaya başlayan yeni bir durum ise avukatlık stajını başarı ile tamamlayarak staj bitim belgesi alan ve avukatlık ruhsatı başvurusunda bulunan kişilerin başvuruları hakkında, başvuru-cuların derdest yargılamalarını gerekçe göstererek Avukatlık Yasası'nın 5. maddesinin 3. fıkrasına dayalı olarak Türkiye Barolar Birliği tarafından "bekletme kararı" verilmesi.

Aynı gerekçeye ve aynı yasal düzenlemeye dayalı olarak avukatlık ruhsatını alarak mesleğe başlayan avukatlar hakkında Adalet Bakanlığı tarafından avukatlık ruhsatlarının iptali istemi ile açılan idari davalar sonunda avukatlık ruhsatı iptal edilen veya iptal edilme tehlikesi yaşayan da onlarca meslektaşımız bulunmakta.

Yakın tarihlerde yaşanan ve İstanbul Barosu'na kayıtlı iken yıllık keseneğini ödemediği için Avukatlık Yasası 72/d düzenlemesi çerçevesinde baro levhasından silinen bir meslektaşımızın aidat borcunu ödedikten

sonra yeniden levhaya yazılma isteminin aynı gerekçeye dayalı olarak reddedilmesi ise yaşanan keyfilik boyutlarını göstermesi açısından çarpıcı.

Anılan yasal düzenlemeye bakıldığında ise; kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla süreyle hapis cezası gerektiren suçlar ile devletin güvenliğine karşı suçlardan, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından kovuşturma altında bulunan kişilerin, avukatlığa alınması isteği hakkındaki başvurunun, başvuru-cular hakkındaki kovuşturmanın sonuna kadar bekletilmesine karar "verilebileceği" belirtiliyor.

Avukatlık Yasası'nın 16. maddesinde aranan koşulları taşıdığı için avukatlık stajına kabul edilen ve Avukatlık Yasası'nın 23/2 ve 26. maddeleri gereğince avukatlık stajı süresince yanında staj gördüğü avukatla birlikte duruşmalara girmek, avukatın mahkemeler ve idari makamlardaki işlerini yapmak, dava dosyaları ve yazışmaları düzenlemek, yanında staj gördüğü avukatın muvafakati ile sulh hukuk mahkemelerinde, sulh ceza mahkemelerinde ile icra müdürlüklerinde tek başına avukatın takip ettiği dava ve işlerle ilgili duruşmalara girmek ve icra müdürlüklerindeki işleri yürütmek haklarına sahip olan ve belirtilen sebeplerle doğrudan yargı görevi yapan, stajı süresince yoğun bir denetim altında tutulan ve stajını başarı ile tamamladığını için staj

bitim belgesi alan bir stajyer avukatın; staj bitim belgesini alması sonrasında hakkında bazı suçlardan süren kovuşturmalar sebep gösterilerek birdenbire “sakıncalı(!)” kabul olarak edilmesinin ise hukuksal ve mantıksal bir açıklamasının bulunmadığı açık.

AİHS 6/2’de, Anayasa 38/4’te ile BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 11/1 yer alan ve ceza yargılamasında sanığa tanınan en önemli ve temel haklardan biri olan suçsuzluk karinesi göz önüne alındığında; hakkında kesinleşmiş herhangi bir mahkûmiyet kararı bulunmayan staj bitim belgesi almış bir başvurucuya avukatlık ruhsatı verilip verilmemesini bütünü ile TBB ve Adalet Bakanlığı’nın keyfiyetine bırakan Avukatlık Yasası’nın 5/3 maddesinin ise Anayasaya ve bağlı bulunduğumuz uluslararası sözleşmelere açıkça aykırı olduğu ve çalışma hakkının haksız bir şekilde engellediği tartışmasız.

Nitekim anılan yasal düzenlemenin ilk halini **yalnızca** “...milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, kamunun sağlığına karşı suçlar” ibarelerinin iptali istemi ile Anayasa Mahkemesi’ne taşıyan ana muhalefet partisinin başvurusu hakkında Anayasa Mahkemesince verilen 25/02/2010 tarihli ve 2008/17 Esas, 2010/44 Karar sayılı iptal kararının gerekçesi şu şekilde:

“Dava konusu düzenlemeler, meslek veya görevlerin özellikleri, suçların niteliği, bu suçlara verilen cezalar ve cezaların süresi, kasıtlı veya taksirle işlenip işlenmediğine bakılmaması ve bir kademelendirme de yapılmaması ve bu suçlardan mahkûm olanların belirli meslekleri ve görevleri sürekli olarak icra edememeleri, işledikleri suçlara göre adaletli ve eylemle orantılı olmayan ölçüsüz

bir hak yoksunluğuna yol açması nedeniyle Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen 'Hukuk Devleti' ilkesine aykırıdır. İptali gerekir.”

Anayasa Mahkemesince bile Avukatlık Yasası’nın 5. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve yukarıda sayılan suçlardan mahkûm olmanın avukatlığa kesin engel oluşturacağı şeklindeki düzenlemenin hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu tespiti yapılmışken, 3. fıkradaki düzenlemeye dayalı olarak avukatlığa engel bir durumu bulunmayan ve avukatlık stajını başarı ile tamamlamamış kişilerin ruhsat başvurusu hakkında keyfi bir şekilde bekletme yönünde karar verilmesinin hukuksal ve yasal bir işlem olduğunu kabul etmek olanaksızdır.

Belirttiğimiz sebeplerle OHAL sürecine kadar kadük kabul edilen söz konusu yasal düzenlemede yer alan takdir hakkının, OHAL süreci ile birlikte keyfi bir şekilde ruhsat başvurusunda bulunan kişilerin önünde bir engelle dönüştürülmesinin gerekçesini ise hukuksal alanda değil, ülkenin içinden geçmekte olduğu ekonomik ve siyasal krizde aramak daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Nitekim KHK’ler ile herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin ve yargı yolu kapatılarak yüz binden fazla kamu çalışanının ihraç edildiği, binlerce kişinin güvenlik soruşturmaları sebebi ile mesleğe başlatılmadığı ve işten atıldığı bir süreçte doğrudan avukatlara ve avukat adaylarına da bu hukuksuzlukların bir şekilde yansımada şaşırtıcı bir durum yok. Ancak yaşananların şaşırtıcı olmaması, haklı ve kabul edilebilir oldukları anlamına gelmiyor elbette.

Ne var ki Türkiye Barolar Birliği’nin de anılan yasal düzenlemeyi katı bir şekilde uygulamasını ve Adalet Bakanlığı’nın ruhsat

başvurusunu uygun bulmama kararlarına karşı Avukatlık Yasası'nın 8. maddesinin 4. fıkrası gereğince direnme kararı vermiyor olmasını, bu süreçte uğranılan saldırıların Türkiye Barolar Birliği üzerinde bile ne denli etkili olduğunu göstermesi açısından endişe verici bir durum olarak kaydediyor ve bu tutumu kesinkes mahkûm ediyoruz.

Nitekim suçsuzluk karinesinin anlamını, kapsamını ve bir temel hak olarak toplumsal yaşamda nasıl daha etkin korunabileceğine ilişkin kimi önerileri aynı zamanda bir ceza hukuku profesörü olan Türkiye Barolar Birliği Başkanı'nın makalelerinden öğrenebiliyoruz.¹ Ancak bu durum, aynı Türkiye Barolar Birliği Başkanı'nın imzasıyla avukatlık statüsünü başarıyla tamamlamış ve hakkında kesinleşmiş herhangi bir mahkûmiyet kararı bulunmayan onlarca kişinin avukatlık ruhsatı başvurusu hakkında bekletme kararı verilmesine engel olamıyor. Belli ki *“Diktatorya dönemlerini aydınlarımızın kendi kitaplarının*

katili olmalarından anlıyoruz” diyen yazara bugünlerde biraz daha fazla kulak vermek ve adalet mücadelesinde gerektiğinde meslek örgütümüzü de karşımıza alma cesaretini göstermek gerekiyor.

Avukatların ve avukatlık mesleğinin açık hedef durumuna geldiği ve ceza hukuku profesörü Türkiye Barolar Birliği Başkanı'nın bile suçsuzluk karinesini hiçe saydığı bir süreçte *“Avukatlık Yapmak İstiyoruz!”* diyerek adalet mücadelesi yürüten dostlarımız ise, yasal olarak avukatlık sıfatına sahip olmasalar bile, avukatlara ve avukatlık mesleğine yönelik saldırılara karşı direnişimizin önemli bir parçası oluyorlar.

Avukatlığın bir kimlik kartına sahip olmaktan ibaret olmadığının ve adalet mücadelesinin yalnızca bir hukukçu uğraşı kabul edilemeyeceğinin bilinci ile hep birlikte bu yeni direniş alanında da mücadeleyi ve dayanışmayı yükseltme zamanıdır!

¹ **Metin FEYZİOĞLU**, *“Suçsuzluk Karinesi: Kavram Hakkında Genel Bilgiler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi”*, Ankara

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 48, S. 1-4, Y. 1999.

■ CÜBBE NE GÜZEL ŞEY!

Av. Elifcan DEMİRTAŞ

Hukuk fakültesinden bir biçimde mezun olduktan sonra, avukatlık stajını yapmak üzere gerekli belgelere bakınca göze ilk çarpanlardan biri staj kaidesidir. 2017 yılında Ankara Barosunda avukatlık stajını başlatmak isteyen mezunun ödeyeceği miktar 450 TL idi. Peki bu ufak meblağ nasıl ödenecekti? Aile verebilir, birikmiş paradan alınabilir. Ya ikisi de yoksa? Borç alan arkadaşlar el kaldırsın.

Evrakları topladık, ücret bir biçimde ödendi. Gün resmi kıyafetle baroya gitme günü. Neden, çünkü bir camın önünden evrak verirken dahi resmi kıyafet şart.

Staj 1 yıl. 1 yıl ücret almadan çalışmak, yaşamak zorundasın. Eməğinin kıymetinin olmadığı, yalancı bir usta-çırak dışlisinde Ankara'nın güzel ve upuzun adliye merdivenlerinde koşmak zorundasın. Bu sürede bel, boyun fitiği olmayan var mı aramızda?

“Ama eğitim veriyoruz.”, “Sizin için çalışıyoruz.” diyerek alınan o 450 TL yüzünden dişlerini sıkı sıkı her hafta o derslere gitmek zorundasın.

Avukatlar “Şöyle giyinir.”, “Şunu yer.”, “Bunu içer.”, “Kalemi şöyle tutar.”, “Asla katiple samimi olmaz.”, “Ama meslektaş saygı çok önemlidir sayın meslektaşım.” ifadeleriyle açıkçası ben çok eğlendim. Vay, demek avukatlık çok büyük bir şey. 150000 küsuruncu avukat olmak değerli bir şey. Fakat, adliye koridorlarında darba uğramak da avukatlığın parçası olsa ki ses çıkaran meslektaş sayısı 150000 değil.

İlk 6 Ay:

En sevdiğim 6 ay. Bir kere avukatın yanında çalışamazsın, yasak. Ücret zaten alamazsın. Ha bu arada başka bir işte de çalışamazsın. 6 ay yemek yemesen olur, niye olmasın.

Avukatın yanında çalışsan da dert çünkü muvafakatnamen olmayacağı için, yanında staj yaptığın avukatın işine çok da yaramıyorsun aslında. O yüzden evde oturmak daha mantıklı.

Tabi staj yaptığın mahkeme hakimi seni ne sıklıkla görmek istiyor bu da önemli. Mesela Ankara’da bir ağır ceza mahkemesi kalem memurundan alıntı yapayım; “Başkan sizi görmek istemiyor, gelmeyin.”, peki. Tamam işime gelir, yanında çalıştığım (bu yasak arkadaşlar, böyle şeyler yapmayın, ayıp sayın meslektaş adayım.) avukat hiç hoşlanmıyor ne derse ne de mahkeme stajına gitmemden. Çünkü icralarda 483935 tane genel haciz talebi yazmam lazım.

Büyük Gün:

Haydi Bakalım HACZE Gidiyorsun:

Nasıl, ne yapacağım, Allah’ım.... Bir şey yok sakın olalım. Sabahtan icra dairesine git, talebi aç, harcı yatır ve memurların keyfini bekle. Muhakkak karnını doyur, kaç saat süreceği belli değil.

Tın tın tın araçta gidiyoruz ve çok şanslıyız ilk sıra bizim. Muhafaza var mı avukatım (bu yazıda hanım, bey ifadeleri göremeyeceksiniz, ikili cinsiyet ifadeleri kanıksanmış olsa da çok şükür henüz ben kanıksamadım) ? “Muhafaza muhafaza... tamam hatırladım ne olduğunu”, yok yok muhafaza yok. Memur, haciz aracındakiler bir oh çeker.

Peki bir soru, ilk 6 aydayız ve hacizde, iş yerinde, yolda başımıza bir iş kazası geldi, ne yapacağız? Çalışmak yasak, zaten yanında çalıştığımız avukatla aramızda bir iş sözleşmesi yok, baronun yaptığı ufacık tefecik

sigorta yetecek mi? Yoksa, başımıza bu geldi diye bir de stajımız mı yanacak?

İkinci 6 Ay:

Tebrikler, ücret olmadan - hadi kabul edelim ufak bir miktar genelde alınıyor- çalıştığın işte artık daha fazla koşturma yetkin var. Kı-sacası icralara gitmek için daha fazla sebebin var. Duruşmada müvekkili temsil edebilirsin. Ama başına bir iş kazası gelirse, ilk 6 ayda olduğu gibi ne olacağı belli değil.

Tebrikler, Avukat Oldun:

Ama bir saniye 2000 liran var mıydı? Paran yoksa avukat olamazsın. Paran yoksa avukat olamazsın. Bir daha söyleyeyim mi?

Paran yoksa avukat olamazsın.

Günde 2000 Kere UHAP’a Girmek:

Stajyer avukat değilsin, avukat hiç değilsin, hakkında 1136 Sayılı Kanun’un 5.maddesi a bendinde yazılı suçlardan kovuşturma varsa, dikkat mahkumiyet kararı değil, sonsuza kadar arafta kalabilirsin. “Masumiyet karinesi” vardı demeyin, yok.

Ya da KHK ile ihraç edilmişsen, stajyer dahi olamazsın. Avukatlığın kamu hizmeti sayıldığı yalnızca burada hatırlanır.

Hakkında kovuşturma yoksa, yaklaşık 40 gün içerisinde, Adalet Bakanlığı avukat olmana “okay” der. Ankara Barosu’nda bir çarşamba günü ortalama 50 kişiyle birlikte avukat olursun. Yılda kaç kişi avukat oluyor diye hesaplama, yorma kendini, ben söyleyeyim, çok fazla.

Sömürü Stajla Başlar:

Stajın bitmesiyle iş arama faaliyetine girişen avukat, birinin yanında çalışacaksa, hayatın çok da değişmediğini görecektir. Cübbe giyebilmek, asgari ücret veya biraz üzerinde maaş almak maalesef sömürüyü bitirmiyor.

Peki stajda ücretsiz çalışmak neden 2019 yılında halen normal görülüyor. Birçok meslek dalında stajyerlere dair “şu kadar ücret verilir” hükümleri varken, avukatlıkta neden yok? Neden savunmayı temsil ederken kendi hakkımızı savunamıyoruz.

Cevap, işçi avukatlık kavramının halen kabul edilmemesi, bu konuda düzenlemenin olmasıdır (Son kısım biraz yalan esasen.).

Avukatın başına “işçi” ifadesi gelince, mesleğin değeri mi azalıyor (Hangi değerden bahsettiğimi ben de bilmiyorum.).

Bakın şurada anlaşalım artık, avukatlık mesleğinde herkes kendi bürosunu açmıyor, açmıyorum. Bu nedenle başka bir avukatın yanında çalışılıyor. Sevgili 1136 Sayılı

Avukatlık Kanunu, avukatın yanında çalışan avukatın haklarını, ücretini, kıdemini, yemeğini, insani çalışma koşullarını belirlemiyor. İş kanunu diye bir kanun yapmışlar, gayet net hükümler var. Stajdan sonra da devam eden bu sömürde, Avukatlık Kanunu’nda düzenleme veya İş Kanunu’na atıf yapılmasına gerek yok.

Her gün yüzlerce meslektaş (Kaç kişi işçi avukatlık yapıyor bilmiyoruz, istatistiki veri tutulmuyor mu diye sorarsanız, valla duymadık.) çalışma koşullarına dair problemler yaşarken, hukuki düzenleme yapılmasını bekleyecek zamanımız yok. Bizim sorununuzun hemen şimdi çözülmesi gerekiyor.

Nasıl olacağı açık; İş Kanunu’nun ilgili hükümlerinin gündelik iş hayatımızda kullanılmaması. Haksızlık, hukuksuzluk karşısında bu hükümlere dayanarak talepte bulunmak, dava açmaktır. Ancak ısrarlı taleplerle insani çalışma koşullarına kavuşabiliriz.

■ AVUKATLIK MESLEĞİNDE YAŞANAN SINIFSAK DÖNÜŞÜM

Av. Hülya YILDIRIM

Avukatlık mesleğinde yaşanan sınıfsal dönüşüm çokça tartıştığımız, birebir hayatlarımızda gözlemlediğimiz bir olgu olarak karşımızda durmaktadır. Meslekte yaşanan

sınıfsal dönüşüm doğalında mesleğin icra ediliş ve mesleğin bilinç düzeyindeki algılanış biçiminde de değişiklik meydana getirmektedir.

Avukatlık mesleğinde yaşanan sınıfsal dönüşüme ilişkin bazı araştırmalar ve değerlendirmeler mevcut; ancak halen yaşanan sınıfsal dönüşüme ilişkin resmi bir sayısal veri mevcut değildir. Yaşanan dönüşüm ise sadece avukatlık mesleğine özgü olmayıp hekimlik, mimarlık, mühendislik gibi birçok meslekte de “proleterleşme süreçleri” tartışılmaktadır.

Offe ve Keane proleterleşme sürecini aktif ve pasif proleterleşme olarak iki aşama da tariflemişlerdir. Pasif proleterleşme geçim kaynaklarının kuruması ve mülksüzleşmeyi aktif proleterleşme ise mülksüzleşenlerin ücretlileşmesini tariflemektedir.²

Bugün avukatların mesleklerinde yaşadıkları tam da budur. Avukatlığın temelini oluşturan serbest ve kendi hesabına çalışma pratiğini yürütmeye çalışan avukatlar geçim kaynakları kurduğu için bu şekilde çalışmaya devam edememekte ve ücretli yani işçi olarak çalışmayı tercih etmektedirler. Ya da var olan bürolarında parça başı iş yaparak aslında biriktirmediği, yönetemediği bir sürecin parçası haline gelmektedirler. İşçi avukat olarak çalışan avukatın ise gün içerisinde duruşma takvimi ile yönetemediği(!), yetiştirdiği dilekçe ile biriktiremediği(!) bir süreç söz konusu. Tüm bu yaşanan süreç hem serbest avukatlık yapanlar da hem de işçi avukat olarak çalışanlarda vasıfsızlaşmayı beraberinde getirmektedir. Yaşanan dönüşüm aynı zamanda emeğe yabancılaşmayı da beraberinde getirmektedir.

Derber teknik proleterleşme ve ideolojik proleterleşmeden bahseder.³ Yukarıda bahsettiğimiz durum da tam olarak bu iki tanıma işaret etmektedir. Müvekkili ile hem hukuki sorun bağlamında hem de ücret ilişkisi anlamında ilişki geliştiremeyen, dilekçenin içeriğinin denetime tabi tutulduğu çoğu zaman denetim öncesinde verilen direktiflerle şekillenen dilekçenin sahibi avukat için bu iş artık mesaisinin bir parçasıdır.

Hekimlik, mühendislik, mimarlık gibi birçok mesleğin de bu dönüşümü yaşadığını belirttik. Nitekim mimarlık mesleğinde yaşanan dönüşüm ekonomi-politik ile açıklanarak değerlendirilmiştir:

“Türkiye’nin 2000 sonrasında yürüttüğü ekonomi-politik kapsamında, inşaat sektörünün hızlı yükselişi, inşaatla dayalı kalkınma politikalarının sonuçları ve inşaat sektöründe üretim süreçlerindeki dönüşümlerin mimarlık mesleğini ve bu pratiğin içindeki meslek insanını yakından etkilemesi kaçınılmazdır. İnşaat sektöründeki hareketlenmeler ve değişimler, meslek insanların istihdamını, sosyal ekonomik konumlarını ve hatta aldıkları eğitimi de etkiler niteliktedir. Günümüzde ağırlıklı olarak inşaat sektörü üzerinden kalkınma politikalarının yürütülmesi -sektörde ortaya çıkan ara eleman eksikliği sorunuyla da ilişkili olarak- mimarlık eğitimi kurumlarının sayısının ve mimarlık öğrencisi kontenjanlarının artması sonucu getirmiştir.⁴

² Akalın Arif, Türkiye’de Hekimlerin Proleterleşme Süreci, Hekim Forumu, Temmuz-Ağustos 2019, syf.26-27

³ Tekin Ayşe, Kaya Esin, Sağlık Alanında Türbülans: İrtifa Kaybeden Hekimler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:13, Aralık 2015, syf.47

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/181862>, Son Erişim Tarihi:01.03.2019

⁴ Işıkoğlu Onur Beyza, 2000 Sonrası Türkiye’de Neo-liberal Ekonomi Politikalar; Mimarlık ve Mimarlar, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, Sayı:3, 2018, syf.2125,

Hekimlik mesleğinde yaşanan dönüşüme ilişkin değerlendirmede ise; “Dünyada sağlık hizmetleri piyasalaştırılırken, sağlığın meta haline gelmesiyle birlikte sağlık emek süreci sermaye birikim süreci haline gelmektedir. Ülkemizde son on yıldır uygulamaya konulan piyasa yönelimli sağlık reformları, bir yandan hastaları tüketicilere dönüştürürken diğer yandan hastaları için sağlık hizmeti üreten konumundaki sağlık emek gücünü sömürü ve tahakkümün nesnesi haline getirmektedir. Sağlık emek süreci performans, kalite ve verimlilik adına mekânsal ve zamansal yönelim temelinde yeniden yapılandırılmaktadır.”⁵ denilmiştir.

Mesleğimizde yaşanan dönüşüm de bundan azade değildir. Yargıda yaşanan dönüşüm, hızla artan hukuk fakülteleri, fakültelerde artan kontenjanlar ancak bunu karşılayamayan eğitim kadrosu avukatlık mesleğinde yaşanan dönüşümün temel sebeplerindedir. Avukatlık faaliyetinin büro faaliyetinden çıkıp şirketleşmesi ve şirketleşen kurumlar karşısında küçük büro avukatlığının ayakta kalamaması ise tek başına artan kontenjanlarla açıklanamaz. Aslında gelen müvekkilin bir anlamda tüketici gibi görüldüğü, yargılama süreçlerinden gittikçe savunmanlık faaliyetinin ötelenmediği bir anlayışın hakimiyeti ile açıklanabilir. Ve piyasalaştırılan hizmet süreçleri, medya, teknoloji, zamanın kontrolü ve metalaşması yaşanan dönüşümün bir sebebi ve parçasıdır.

Avukatlar, hekimler, mimarlar işçileştiğini her ne kadar kabul etmemekte ısrarcı olsa da yaşanan gerçeklik işçileşme ile tanımlanabilir durumdadır. Bugün bu mesleklerin sosyal sınıflarının başka bir yere tekabül etmesi sınıfsal dönüşümün olmadığı anlamına gelmemektedir. Ya da işçileşmenin bu mesleklerin doğasına aykırı olduğu düşüncesi de işçileştirmiş gerçeğini ortadan kaldırmaz. Meselelerin çok fazla denklemi olduğunun farkındayız. Yaşadığımız mesleki dönüşümü parçacıl değil bütüncül olarak ele almak zorundayız. Avukatlık mesleğini ya da diğer meslekleri erişilmez, dokunulmaz yerlere koymak değil niyetimiz. Sanırım avukata ihtiyaç olmadığı bir toplumda yaşamak hepimizin gayesi. Ancak savunmanlık faaliyetini onurlu, yabancılaşmadan, yaptığımız işin neye tekabül ettiğini bilerek ve süreçleri yöneterek avukatlık faaliyetini yapmak istemek de bu mesleğin temel ilkesini oluşturmaktadır. Bu sorunun Avukatlık Sınavı ile ya da mülakatla ortadan kalkmayacağını biliyoruz. Yaşanan durumun toplumsal dönüşüm ve politik müdahalelerden gayri olmadığını da bilincindeyiz. Bu yüzden bugün işçileşen biz avukatlar var olan konumumuzdan doğan haklarımızı isteyerek mesleğimizi var eden ilkeleri savunmakta, mesleğimizi bu ilkeler ve özgünlük temelinde sürdürmekte ısrarcı olmalıyız.

<http://www.itobiad.com/download/article-file/542243>,
Son Erişim Tarihi:01.03.2019

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/181862>, Son
Erişim Tarihi:01.03.2019

⁵Tekin Ayşe, Kaya Esin, Sağlık Alanında Türbülans: İrtifa Kaybeden Hekimler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:13,Aralık 2015, syf.59,